

*Sportowcy – olimpijczycy,
trenerzy, wychowawcy*

Sportowcy – olimpijczycy, trenerzy, wychowawcy

budimex

*Trasa pod patronatem
Budimex S.A.*

1.1. Cele ogólne i szczegółowe zajęć

1.2. Słowo wstępu

1.3. Załącznik nr 1

*Biogramy, postaci
omawianych w trakcie lekcji*

1.1. Cele ogólne i szczegółowe zajęć

ADRESAT ZAJĘĆ:

uczniowie i uczennice szkoły podstawowej, szkół
średnich

CEL OGÓLNY:

przybliżenie (utrwalenie) wiadomości o artystach
doby klasycyzmu, romantyzmu i realizmu
pochowanych na Cmentarzu Stare Powązki.

METODY I FORMY PRACY:

wykład informacyjny, pogadanka z uczennicami
i uczniami, spacer po cmentarzu Stare Powązki.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

podręcznik, ilustracje przedstawiające omawiane
postaci i ich dzieła

1.2. Słowo wstępu

Sport do dziś jest dla większości społeczeństw bardzo ważną dziedziną życia. Z jednej strony daje możliwość wychowywania zdrowych obywateli, z drugiej bywa powodem do dumy i umacniania poczucia dumy narodowej i więzi. Nowoczesny sport zaczął się kształtować w XIX wieku, kiedy państwa polskiego nie było na mapie. Jednak mimo tego polscy sportowcy byli powodem do dumy i swymi występami pomagali umacniać poczucie narodowej tożsamości. Również w odrodzonej Rzeczypospolitej sport pomagał ludziom poczuć się dumnym z państwa, które zmagало się z wieloma ogromnymi problemami.

Ludzie sportu dostarczali i wciąż dostarczają wiele emocji. Ścieżka ta prezentuje historię niektórych ludzi sportu pochowanych na Starych Powązkach, ludzi, którzy poza wybitnymi osiągnięciami sportowymi często okazywali się wielkimi ludźmi również poza sportem.

1.3. Załącznik nr 1

Biogramy, postaci omawianych w trakcie lekcji

EUGENIUSZ LOKAJSKI

ur. 14 grudnia 1908 r., zm. 25 września 1944
kwatera 149, I, 22

Swoją naukę rozpoczął gimnazjum im. Mikołaja Reja w Warszawie, gdzie zdał egzamin dojrzałości. Następnie rozpoczął studia w Wyższej Szkole Handlowej, jednakże dość szybko z nich zrezygnował. Ukończył studia w Centralnym Instytucie Wychowania Fizycznego w Warszawie w 1932 roku myśląc o karierze nauczyciela wychowania fizycznego.

Swoją przygodę ze sportem rozpoczął w klubie sportowym „Warszawianka”, trenując bieganie, pływanie, piłkę nożną, pięciobój i skok wzwyż. Marzeniem młodego Eugeniusza był rzut oszczepem, jednakże zdaniem trenera miał do tego zbyt chlerlawą posturę.

Po ukończeniu studiów został nauczycielem wychowania fizycznego w gimnazjum im. Mikołaja Reja w Warszawie, łącząc to z byciem asystentem i instruktorem lekkiej atletyki. W dalszym ciągu trenował lekkoatletykę i to jej poświęcał najwięcej czasu. W czerwcu 1936 roku zadebiutował w zawodach w rzucie oszczepem ustanawiając rekord Polski i tym samym stając się 3 na świecie zawodnikiem w tej dyscyplinie.

Na igrzyskach olimpijskich w 1936 roku był zdecydowanym faworytem, jednakże przed samym wyjazdem doznał kontuzji. To nie powstrzymało go przed startem i uplasował się na 7 miejscu. Po zakończonych igrzyskach wyjechał do sanatorium w Niemczech gdzie wrócił do formy.

Planował powrót do sportu, jednak te plany pokrzyżował wybuch II wojny światowej. Chciał walczyć jako żołnierz AK, jednakże Państwo Podziemne nie wyraziło na to zgody ze względu na to, że był sportowcem. Dodatkowo był poszukiwany przez Niemców i początkowo ukrywał się poza Warszawą.

W 1942 w mieszkaniu matki otworzył zakład fotograficznych. W styczniu 1944 roku zostaje zaprzysiężony na żołnierza A.K., przyjmując pseudonim „Brok”.

Walczył jednak w Powstaniu Warszawskim gdzie między innymi pełnił rolę fotografa i wykonał wiele zdjęć zarówno powstańców, jak i zwykłych mieszkańców stolicy oraz prowadził dokumentację poległych.

Zginął w zbombardowanej kamienicy. Jego ciało wydobyto spod gruzów dopiero w maju 1945 roku.

WŁADYSŁAW PYTLASIŃSKI

ur. 26 lipca 1863 r., zm. 10 listopada 1933 r.

kwatery 270, 1, 12

Uznawany za ojca ciężkiej atletyki w Polsce. Wielki zawodnik, trener, pedagog, filantrop i patriota.

Urodził się w trakcie Powstania Styczniowego. Od dziecka przejawiał szczególne zamiłowanie do ćwiczeń fizycznych.

W XIX wiecznej Warszawie było zaledwie kilka miejsc gdzie można było trenować. W czasach braku fachowców, opracowań i sprzętu, Pytłasiński ćwiczył ciało intuicyjnie podnosząc i wyciskając dostępne ciężary, takie jak kamienie czy osie wagonów. Zawsze był w stanie znaleźć czas na trening - nawet w czasach gdy pracował w fabryce po 10-12 godzin dziennie.

Samodyscyplina przyniosła efekty. Gdy w 1882 roku wyjechał potajemnie do Szwajcarii i zetknął się z zapaśnictwem i pięciobojem szwajcarskim, szybko zaczął wygrywać z najlepszymi zawodnikami.

Sukcesy stały się przepustką do międzynarodowej kariery. Po powrocie do kraju zajął się promocją zapasów oraz występami na arenach cyrkowych zdobywając rozgłos i uznanie widzów. Pisał również artykuły do prasy sportowej, organizował imprezy zapaśnicze, trenował młodych zawodników.

Władysław Pytłasiński nie krył także swojego patriotyzmu. Na afiszach promujących jego walki, obok nazwiska kazał dopisywać „Polska”.

W 1900 roku Pytłasiński zgłosił się do zawodowych mistrzostw świata w zapasach, które odbywały się w Paryżu. Tam w finałowej walce pokonał olbrzymiego Turka Achmeda.

Karię zawodniczą zakończył w wieku 43 lat, mając na koncie blisko 800 wygranych walki. Po zejściu z maty, Władysław Pytłasiński otworzył Szkoły Rozwoju Fizycznego w Petersburgu, Moskwie, Odessie i Łodzi, gdzie przez kilka lat mieszkał.

Po powrocie do rodzinnej Warszawy, w 1920 roku Władysław został instruktorem Policji. Uczył walki wręcz i organizował bezpłatne szkolenia sportowe. Dzięki zaangażowaniu Pytłasińskiego i zaprzyjaźnionych działaczy sportowych powołano do życia Polskie Towarzystwo Atletyczne.

Władysław Pytłasiński miał w kolekcji około czterystu rozmaitych nagród, w tym sporo ze złota. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, wszystkie swoje kosztowności przekazał Skarbowi Państwa.

Władysław Pytłasiński miał też inną pasję. Występował w sztukach i filmach. W Kijowie zagrał Ursusa w operowej inscenizacji Quo vadis, w Petersburgu miał epizod w operetce jako Atlas, w Polsce natomiast wystąpił w dwóch niemych filmach „Bartek Zwycięzca” i „Pan Tadeusz”.

W ostatnich latach życia mistrz podupadł na zdrowiu i zubożał. Władysław Pytłasiński zmarł na serce w Warszawie, w wieku 70 lat.

Do dziś rozgrywany jest memoriał zapaśniczy im. Władysława Pytłasińskiego a jego nazwiskiem nazwano ulice w Warszawie, Krakowie i Żarach.

MARIAN ŁĄCZ

ur. 5 grudnia 1921r., zm. 2 sierpnia 1984 r.
kwatera 105, 2, 18

Swoją karierę sportową rozpoczął w klubie Resovia Rzeszów jako bramkarz, jednak później zmienił pozycję na napastnika.

W czasie okupacji uczestniczył w tajnych meczach piłkarskich. Grał kolejno w kilku klubach, a w 1949 roku został wicekrólem strzelców z wynikiem 18 bramek. W tym samym roku debiutował w reprezentacji Polski, w meczu przeciwko Rumunii oraz przeprowadził się do Warszawy, aby zostać piłkarzem Polonii Warszawa. W 1956 roku zakończył karierę piłkarską.

Poza karierą sportową miał też karierę aktorską. W czasie grania dla klubu ŁKS Łódź uczęszczał do Państwowej Wyższej Szkoły Aktorskiej. Dodatkowo w 1950 roku ukończył studia na PWST w Warszawie. Występował na wielu scenach i przez wiele lat łączył zawód piłkarza i aktora. W 1955 roku na wniosek Ministra Kultury i Sztuki został odznaczony Medalem 10-lecia Polski Ludowej.

Po śmierci pochowany został w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim.

MARIA KWAŚNIEWSKA

ur. 15 sierpnia 1913 r., zm. 17 października 2007 r.
kwatera 100, 1, 24

Ukończyła żeńskie Gimnazjum Romany Sobolewskiej – Konopczyńskiej w Łodzi. W 1938 roku przeprowadziła się do Warszawy, by studiować matematykę. Niestety wybuch II wojny światowej pokrzyżował jej plany.

Swoją sportową debiut miała w roku 1927 w Łodzi w Harcerskim Klubie Sportowym. Klub w Łodzi zmieniła jeszcze dwukrotnie, ale najdłużej związana była z klubem ŁKS Łódź. Po przeniesieniu się do Warszawy, została zawodniczką Polonii Warszawa. Rok później zmieniła klub na AZS Warszawa.

W 1932 roku miała udać się na Igrzyska Olimpijskie w Los Angeles, jednak przez chorobę musiała z tego zrezygnować. Po dwóch latach powróciła do sportu i ustanowiła rekord Polski w rzucie oszczepem. Na następnych Igrzyskach Olimpijskich, odbywających się w Berlinie, zdobyła brązowy medal.

Choć największy sukces osiągnęła jako oszczepniczka, to uprawiała także wiele innych dyscyplin sportowych i odnosila w nich sukcesy. Zdobywała mistrzostwa Polski w skoku w dal (od którego rozpoczęła swoją sportową karierę). W rzucie kulą reprezentowała Polskę na mistrzostwach Europy w 1946, zajmując 6. miejsce. W sportach zespołowych, natomiast została mistrzynią Polski w hazenie w 1932, a w koszykówce zdobyła brązowy medal na Światowych Igrzyskach Kobiet w Pradze w 1930.

Brała czynny udział w II wojnie światowej. Najpierw w 1939 walczyła podczas obrony Warszawy, a w późniejszych latach jej mieszkanie stało się otwartym domem dla bezdomnych i głodujących Polaków i Żydów.

Po zakończeniu kariery sportowej była działaczką polskiego i międzynarodowego ruchu olimpijskiego. Przez wiele lat była także członkiem zarządu PZLA. Za całokształt swojej działalności została odznaczona wieloma odznaczeniami, w tym Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz w 2000 roku Orderem Ecce Homo – czyli. „Człowiek, to brzmi dumnie”.

ZENON ODROWĄŻ-PENIAŻEK

ur. 1 lipca 1913 r., zm. 28 marca 1968 r.
kwatery 220, 4, 17

Swoją karierę piłkarską rozpoczął w wieku 14 lat w barwach Polonii Warszawa. W tych też barwach zadebiutował w 1 lidze w meczu z Pogonią Lwów. Z powodu wybuchu II wojny światowej zmuszony był przerwać swoją karierę. Jednakże grał w konspiracyjnym zespole Polonii podczas działań wojennych i okupacji.

W barwach Polonii Warszawa grał przez całą swoją karierę i w sezonie 1946 zdobył Mistrzostwo Polski. To zwycięstwo klubu ze stolicy, było wielką sensacją – wygrał w końcu klub z miasta ruin.

Niestety w 1948 roku uległ wypadkowi motocyklowemu, który skutkowało amputacją stopy i zakończeniu kariery piłkarskiej. Pomimo zakończonej kariery kolejne 2 lata, do 1948, spędził w klubie – tym razem w funkcji trenera.

KAROL HANKE

Ur 6 września 1903, zm. 15 kwietnia 1964
Kwatera 106, rz. 4 m. 3

Jako piłkarz reprezentował Łódzki Klub Sportowy i Pogoń Lwów, w barwach tego drugiego zespołu został dwukrotnie mistrzem Polski (1925 i 1926). Wystąpił także 9 razy w reprezentacji Polski. Lekarz (ginekolog-położnik), absolwent medycyny na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

W 1936 roku został trenerem Legii, która znajdowała się w głębokim kryzysie przechodząc ważne zmiany organizacyjne. Trenowanie Legii współdzielił z pracą w Warszawskim Okręgowym Związku Piłki Nożnej, gdzie prowadził obozy przygotowawcze dla zawodników z okręgu typowanych do gry w jego reprezentacji.

W tym czasie treningi w klubie prowadzili Henryk Czarnik i Ryszard Łysakowski, piłkarze – asystenci. Taka mieszanka nie mogła zakończyć się sukcesem, w 1936 roku Legia jedyny raz w historii spadła z najwyższej klasy rozgrywkowej.

Uczestnik Powstania Warszawskiego.

STANISŁAW GRODZKI

Ur. 1866 Zm. 10 października 1927

Przemysłowiec i pionier motoryzacji i rajdów samochodowych

Jego namiętnością była technika i kiedy na całym świecie zaczęły się rozwijać eksperymenty z "bezkonnymi pojazdami", Stanisław Grodzki nie mógł się oprzeć fascynacji motoryzacją.

Po swojej podróży do Niemiec i Francji, zdecydował się zostać przedstawicielem dwóch renomowanych firm na terenie Królestwa Polskiego: francuskiej firmy braci Peugeot oraz niemieckiego producenta Karla Benz.

Pierwsze egzemplarze samochodów Benz pojawiły się w Warszawie w 1896 roku, natomiast 25 sierpnia 1896 roku odbył się pierwszy przejazd ulicami Warszawy, trasa prowadziła przez ulice: Senatorską, Bielańską, Plac Bankowy oraz Senatorską i Plac Trzech Krzyży. Dzień później, na wniosek Grodzkiego policmajster dopuścił do ruchu samochód sprawdzwszy wcześniej osobiście jego zwrotność i możliwość hamowania.

Dnia 10 lipca 1897 roku, Stanisław Grodzki wraz z dwoma innymi członkami załogi rozpoczął swoją podróż samochodem, której celem był udział w pierwszym rajdzie samochodowym, który został zorganizowany przez francuski Automobilklub na trasie Paryż - Dieppe. Startowali samochodem Peugeot, który był wyposażony w silnik Daimler o mocy 1,25 KM. Ich Do Paryża dotarli 26 lipca 1897 roku, a następnie kontynuowali podróż do Dieppe nad kanałem La Manche.

W czerwcu 1898 roku Stanisław Grodzki sprowadza do Polski pierwszy motocykl - francuski trójkołowiec De Dion-Bouton. Grodzki został też przedstawicielem tej firmy na Polskę.

Był współtwórcą i działaczem Towarzystwa Automobilistów Królestwa Polskiego, a w latach dwudziestych prezesem Automobil Klubu Polskiego oraz autorem pierwszego podręcznika prowadzenia samochodu w języku polskim, który wydano w 1911 roku.

